

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. május 18.

**KÖZGAZDASÁGI
ALAPISMERETEK
(ELMÉLETI GAZDASÁGTAN)**

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Fontos tudnivalók

A javítás során a tanuló által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával fel kell tüntetni a részmegoldásért megítélt részpontszámokat, és meg kell jelölni a hibátlan megoldást, illetve az előforduló hibákat és a tévedéseket. **Egy feladat megoldásáért járó összesített pontszámot az előre nyomtatott mezőbe írja be, ebbe a mezőbe csak egész számot írhat!** A feladatlap végén lévő összesítő táblázatot értelemszerűen kell kitölteni.

A feladatoknál többféle megoldás is elképzelhető, ezért előfordulhat, hogy a javítási útmutatóban közölt eljárástól (v. szöveges megnevezéstől) eltérő a megoldás. Ha a megoldás szakmailag korrekt elemekre épül, az eljárás kellően részletezett, és helyes eredményre vezet, akkor ezekért a megoldásokért is a teljes pontszám jár.

A pontszámok odaítélésénél a következő elveket kell követni:

1. A feladat teljes pontszáma csak hibátlan megoldásért adható meg. Hiányzó válasz esetén a válaszáért adható részpontszámot le kell vonni.
2. Tisztán számolási hiba esetében, tehát logikailag helyes eljárásnál a részpontszám felét kell levonni a hibavetés helyén, majd a feladat későbbi részében a logikailag jó megoldás a tova-gyűrűző számbeli eltérés ellenére is teljes értékűnek számít, tehát a későbbi részpontszámokat egyetlen hiba miatt nem kell csökkenteni. Az összesített pontszám megállapításakor alkalmazza az alábbi eljárást: **a pontszámot a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve kell beírni (pl.: 23,33 pont kerekítve 23 pont, 23,5 pont vagy 23,66 pont kerekítve 24 pont, egész szám esetén nincs teendő.)**
3. Logikai hiba esetén a hibavetés helyén nem jár pont, a további hibátlan lépésekért viszont megadható a fele pontszám. Az összesített pontszám megállapításakor alkalmazza az alábbi eljárást: **a pontszámot a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve kell beírni (pl.: 23,33 pont kerekítve 23 pont, 23,5 pont vagy 23,66 pont kerekítve 24 pont, egész szám esetén nincs teendő.)**
4. Egy feladatnál csak egy megoldás értékelhető.
5. Igaz-hamis kérdéseknél a pontszám két részből áll. A szöveges indoklás mellett álló I vagy H megjelölésért 1 pont adható. Ha a helyes jelölés mellett szakmailag helytelen vagy hibás indoklás szerepel, akkor az ellentmondásos választ 0 ponttal kell értékelni. Ennek figyelembevételével az értékelés a következő:
 - helyes válasz megfelelő indoklással: 1+2 pont;
 - helyes válasz hiányos indoklással: 1+1 pont;
 - indoklás nélküli vagy hibás válasz mindig 0 pont.
6. A III. részben található feladatok részpontszámai tovább nem bonthatók, ezektől eltérni csak az előbbieken említett számolási hiba esetében lehet.

Választásos, egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

Feleletválasztás (6 · 2 = 12 pont)

1.	2.	3.	4.	5.	6.
C	D	B	C	C	B

Minden helyes válasz 2 pontot ér, maximális pontszám: 12 pont.

Szöveges (kifejtendő) feladatok

1. Igaz-hamis állítások (6 · 3 = 18 pont)

I-H	Indoklás	Pontszám
I	1) Rugalmatlan kereslet esetén a jószágból vásárolt mennyiség kisebb mértékben csökken, mint az árnövelés mértéke, ezért az összkiadás növekedni fog.	1+2 pont
H	2) Ha az árbevételből a számviteli költséget vonnánk ki, akkor eredményül a számviteli profitot kapnánk. Az explicit költség azonban kisebb, mint a számviteli költség, ezért ez a különbség nagyobb kell, hogy legyen, mint a számviteli profit.	1+2 pont
H	3) A megadott feltételek alapján pozitív externáliáról van szó, és ilyenkor a társadalmilag optimális mennyiség nagyobb, mint az egyéni/piaci optimum. vagy Társadalmi szempontból mindaddig érdemes növelni a termelést, amíg az $MSB > MSC$ összefüggés fennáll.	1+2 pont
H	4) A külföldről érkező elsődleges jövedelem növeli, a külföldre utalt elsődleges jövedelem csökkenti a nemzeti jövedelmet, ezért itt az egyenleg pozitív, tehát a GNI nagyobb, mint a GDP.	1+2 pont
H	5) $S_A = T - (G+TR)$ összefüggés alapján a költségvetés akkor deficit, ha az S_A negatív. Azt tudjuk, hogy a $T > TR$, de ebből még nem következik, hogy az S_A biztosan negatív lesz. vagy Ha az adótöbblet az állami vásárlásokat is képes finanszírozni, akkor a költségvetés szufficit is lehet az adott feltétel mellett.	1+2 pont
I	6) A folyó fizetési mérleg hiánya azt jelenti, hogy az ország kevesebb valutához jutott a reálgazdasági tranzakciók lebonyolításával, mint amennyi valutát ki kell fizetnie külföldnek. A hiány finanszírozásához szükséges valutát külföldi hitelfelvétel vagy tőkeimport biztosíthatja.	1+2 pont

2. Kiegészítés**(2+2 = 4 pont)**

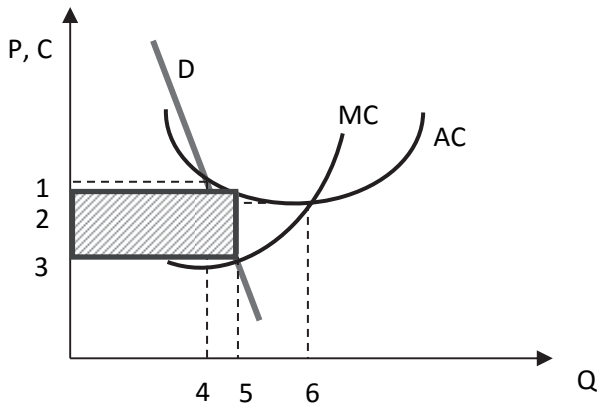
Sorszám	Válasz	Pontozás				
2.1.	<table border="1"> <tr> <td>Mérőszám (megnevezés vagy a betűjele)</td> <td>A kedvezőbb lehetőség betűjele</td> </tr> <tr> <td>nettó jelenérték vagy NPV</td> <td>Y</td> </tr> </table>	Mérőszám (megnevezés vagy a betűjele)	A kedvezőbb lehetőség betűjele	nettó jelenérték vagy NPV	Y	2 pont
	Mérőszám (megnevezés vagy a betűjele)	A kedvezőbb lehetőség betűjele				
nettó jelenérték vagy NPV	Y					
<p><i>Megjegyzés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - oszloponként 1-1 pont adható - a mérőszám oszlopnál bármelyik válasz pontozható - a számítások önmagukban nem pontozhatók - a döntés alapja a nagyobb nettó jelenérték ($NPV_X = -2\,000\,000 < NPV_Y = 100\,000$) 						
2.2.	<table border="1"> <tr> <td>Mérőszám (megnevezés vagy a betűjele)</td> <td>A kedvezőbb lehetőség betűjele</td> </tr> <tr> <td>határtermék-bevétel vagy MRP_A</td> <td>Y</td> </tr> </table>	Mérőszám (megnevezés vagy a betűjele)	A kedvezőbb lehetőség betűjele	határtermék-bevétel vagy MRP_A	Y	2 pont
	Mérőszám (megnevezés vagy a betűjele)	A kedvezőbb lehetőség betűjele				
határtermék-bevétel vagy MRP_A	Y					
<p><i>Megjegyzés:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - oszloponként 1-1 pont adható - a mérőszám oszlopnál bármelyik válasz pontozható - a számítások önmagukban nem pontozhatók - a döntés alapja a nagyobb határtermék-bevétel ($MRP_{AX} = 120\,000 < MRP_{AY} = 3 \cdot 43\,400 = 130\,200$) 						

3. Párosítás**(4 · 1 = 4 pont)**

Sorszám	Válasz	Pontozás
3.1.	B) = a függvény függőleges tengelymetszete növekszik, meredeksége szintén növekszik	1 pont
3.2.	A) = a függvény függőleges tengelymetszete növekszik, meredeksége csökken	1 pont
3.3.	E) = a függvény függőleges tengelymetszete csökken, meredeksége változatlan	1 pont
3.4.	D) = a függvény függőleges tengelymetszete nem változik, meredeksége csökken	1 pont

4. Összehasonlítás

(1+1+2+3=7 pont)

Sorszám	Válasz	Pontozás												
4.1.	A) ... <i>csökken</i> ... B) ... <i>kisebb</i> ...	1 pont												
4.2.	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>--</td> <td>--</td> <td>P_2</td> <td>--</td> <td>Q_2</td> <td>--</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	6	--	--	P_2	--	Q_2	--	1 pont
1	2	3	4	5	6									
--	--	P_2	--	Q_2	--									
4.3.	 <p>Megjegyzés:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a pontszám nem bontható, csak a hibátlan megoldás pontozható - a téglalap határa a függőleges tengelynél a „3”, ill. 1 és 2 között, a vízszintes tengelynél az „5” számmal jelzett vonalon halad. 	2 pont												
4.4.	A) ... <i>nagyobb</i> <i>ugyanakkora</i> ... ----- B) ... <i>nem szükséges</i> ... ----- C) ... <i>kedvezőten</i> <i>magasabb</i> <i>kevesebb</i> ...	3 · 1 = 3 pont												

5. Elemző, értékelő feladat**(2+2+3=7 pont)**

Sorszám	Válasz				Pontozás
5.1.	Időszak		2011	2012	2 pont
	Gazdaságilag aktív (ezer fő)		4280	4353	
<p><i>Megjegyzés:</i> A pontszám akkor is megadható, ha csak a kiemelt két adatot írják be a táblázatba. A teljesen kitöltött táblázat a következő:</p>					
Időszak		2011	2012	2013	2 pont
Foglalkoztatott (ezer fő)		3812	3878	3938	
Munkanélküli (ezer fő)		468	475	449	
Gazdaságilag aktív (ezer fő)		4280	4353	4387	
Gazdaságilag nem aktív (ezer fő)		3396	3303	3243	
15–74 éves népesség (ezer fő)		7676	7656	7630	
5.2.	Betűjel	A mérőszám neve	Számítás módja		A mérőszám számszerű értéke
			év	adat	
	B	Munkanélküliségi ráta	$= \frac{\text{munkanélküliek száma}}{\text{gazdaságilag aktív népesség}}$		2011 10,9
A	Aktivítási ráta	$= \frac{\text{gazdaságilag aktív népesség}}{\text{munkaképes népesség}}$		2013 57,5	
<p><i>Megjegyzés:</i> Bármelyik helyesen beírt 3 adat után adható 1 pont.</p>					
5.3.	A) ... igaz ... B) ... hamis ... C) ... hamis ...				3 · 1 = 3 pont

Számítást, ábrázolást igénylő feladatok

6. feladat

(8+4 = 12 pont)

Sorszám	Válasz	Pontozás																		
6.1.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sorszám</th> <th>A betűjelhez tartozó mennyiség</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1)</td> <td>$p_{1m} = 100$</td> </tr> <tr> <td>2)</td> <td>$p_{2m} = 120$</td> </tr> <tr> <td>3)</td> <td>$P_{max} = 120$</td> </tr> <tr> <td>4)</td> <td>$Q_{max} = 220$</td> </tr> <tr> <td>5)</td> <td>$P_T = 100$</td> </tr> <tr> <td>6)</td> <td>$Q_T = 20$</td> </tr> <tr> <td>7)</td> <td>$P_a = 80$</td> </tr> <tr> <td>8)</td> <td>$Q_b = 200$</td> </tr> </tbody> </table>	Sorszám	A betűjelhez tartozó mennyiség	1)	$p_{1m} = 100$	2)	$p_{2m} = 120$	3)	$P_{max} = 120$	4)	$Q_{max} = 220$	5)	$P_T = 100$	6)	$Q_T = 20$	7)	$P_a = 80$	8)	$Q_b = 200$	8 · 1 = 8 pont
	Sorszám	A betűjelhez tartozó mennyiség																		
	1)	$p_{1m} = 100$																		
	2)	$p_{2m} = 120$																		
	3)	$P_{max} = 120$																		
	4)	$Q_{max} = 220$																		
	5)	$P_T = 100$																		
	6)	$Q_T = 20$																		
	7)	$P_a = 80$																		
8)	$Q_b = 200$																			
6.2.	<p>A piaci összkeresleti függvény két egyenes szakaszból áll:</p> $P = \begin{cases} 120 - Q, & \text{ha } 0 < Q \leq 20 \\ 110 - 0,5Q, & \text{ha } Q > 20 \end{cases}$ <p>vagy:</p> $Q = \begin{cases} 120 - P, & \text{ha } 100 \leq P \leq 120 \\ 220 - 2P, & \text{ha } P < 100 \end{cases}$ <p>Megjegyzés: A pontszám nem bontható, csak a hibátlan egyenlet pontozható.</p>	4 pont																		

7. feladat

(4+2+6 = 12 pont)

Sorszám	Válasz	Pontozás
7.1.	A munkafelhasználás nagyságát a profitmaximum feltétele alapján határozhatjuk meg: $MFC_L = MRP_L$, azaz $1200 = (50 - L) \cdot 40$ egyenletből indulhatunk ki. Eredmény: $L = 20$ óra	2 pont
	A termelés kiszámításához az $AP_L = \frac{Q}{L}$ összefüggést használjuk: $Q = (50 - 0,5 \cdot 20) \cdot 20 = 800$	2 pont
7.2.	$TR = P \cdot Q = 40 \cdot 800 = 32\ 000$ $FC = AFC \cdot Q = 6000$ $VC = L \cdot P_L = 20 \cdot 1200 = 24\ 000$ $T\pi = TR - (FC+VC) = 2\ 000$	2 pont
7.3.	Ha az $AP_L = 41$, akkor $50 - 0,5L = 41$ összefüggésből meghatározhatjuk a felhasznált munka mennyiségét: $L = 18$, a $Q = AP_L \cdot L = 41 \cdot 18 = 738$ (A létszám ismeretében kifejezhetjük akár a változó költséget: $VC = P_L \cdot L = 18 \cdot P_L$, akár az összköltséget $TC = 6000 + 18 \cdot P_L$)	1 pont
	P_x és P_L meghatározásához a következő egyenletrendszert kell megoldani: (1) a profit a következőképpen számítható ki: $804 = 738 \cdot P_x - (6000 + 18 \cdot P_L)$ (2) az optimális munkafelhasználás alapján pedig $P_L = (50 - L) \cdot P_x = 32 \cdot P_x$	2 pont
	Eredmények: $P_x = 42$ $P_L = 1344$ $TC = 30\ 192$	3 · 1 = 3 pont

8. feladat

(2+2+2+2+2 = 10 pont)

Sorszám	Válasz	Pontozás
8.1.	A háztartási szektor folyótétel számlája alapján a fogyasztás: $W + TR_H = C + S_H + T_H$ $C = 480\,000 + 10\,000 - 15\,000 - 20\,000 = 455\,000$	2 pont
8.2.	A tőkeszámla alapján a beruházás: $I = S_H + S_V + S_A + S_K$ $I = 20\,000 + 140\,000 - 15\,000 + 5\,000 = 150\,000$	2 pont
8.3.	Az állam folyótétel számlája alapján a kormányzati vásárlás: $T_V + T_H = TR_V + TR_H + G + S_A$ $G = 80\,000 + 15\,000 - 6\,000 - 10\,000 - (-15\,000) = 94\,000$	2 pont
8.4.	A külföld folyótétel számlája alapján: $X + S_K = IM$ $S_K = IM - X$, mivel a külföld megtakarítása pozitív (5 000), tehát a külkereskedelmi mérleg egyenlege: $X - IM = -5\,000$, azaz <i>deficit</i>	2 pont
8.5.	A hazai össztermék számla alapján a bruttó hazai termék: $Y + IM = C + I + G + X$ $Y = 455\,000 + 150\,000 + 94\,000 - 5\,000 = 694\,000$	2 pont

9. feladat

(4+6+4 = 14 pont)

Sorszám	Válasz	Pontozás
9.1.	A fogyasztási adatok alapján: $\hat{c} = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = \frac{11040 - 9440}{12000 - 10000} = 0,8$	1 pont
	9440 = $C_0 + 0,8 \cdot (10000 - 800 + 600)$ összefüggésből: $C_0 = 1600$	1 pont
	$C(Y_{di}) = C_0 + \hat{c} (Y - T + TR)$ alapján $C(Y_{di}) = 1600 + 0,8 (Y - 800 + 600) = 1440 + 0,8Y$	2 pont
9.2.	$Y^D = C + I + G + X - IM$ alapján: $Y^D = 1600 + 0,8 (Y - 800 + 600) + 900 + 1200 + 1300 - [420 + 0,1(Y - 800 + 600)] = 4440 + 0,7Y$ $Y^D = Y$ és így $Y_e = 14800$	4 pont
	$S_A = T - (TR + G) = -1000$	1 pont
	$X - IM = 1300 - [420 + 0,1(14800 - 800 + 600)] = -580$	1 pont
9.3.	A változások miatt $G_1 = 1460$, $T_1 = 1000$, ezért az új árupiaci kereslet egyenlete: $Y^D = 1600 + 0,8 (Y - 1000 + 600) + 900 + 1460 + 1300 - [420 + 0,1(Y - 1000 + 600)] = 4560 + 0,7Y$ $Y^D = Y$ és így $Y_e = 15200$	4 pont